

Databehov til fremtidsscenarier og kvalificering af eksisterende datakilder

Forfattere: Jan Erik Bottke, Lars Arne Hjort Nielsen, Morten Nyland Christensen & Michal Groes Christiansen

SEGES Innovation P/S

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Introduktion

Dette notat bygger videre på notaterne "Afdækning af landmænds typiske beslutningssituationer" og "Landmændenes ønsker til beslutningsgrundlag, samt en faglig beskrivelse af det optimale beslutningsgrundlag". Her er undersøgt, hvilke data landmanden kan anvende i dag til få et bedre beslutningsgrundlag, samt en vurdering af kvaliteten af de data. De konkrete beslutningssituationer, som er beskrevet her, er med udgangspunkt i førnævnte notater.

Notatet ser på følgende beslutningsprocesser i nedenstående afsnit:

- Fremtidig fremstillingspris for planteavl
- Handelspris på grovfoder
- Fremtidig fremstillingspris for mælk
- Optimal slagtevægt
- Sanering af sygdomme
- Køb eller videresalg af et hold smågrise

Planteavlsproduktion

Fremtidig fremstillingspris for planteavl

For overhovedet at kunne vurdere en indsats er det nødvendigt at kende markens udbytte. Her er der to væsentlige datakilder. Den ene er vejesystemer, f.eks. på en vogn eller en brovægt, som så kan veje udbyttet fra en mark. Ved at bruge et system, som eksempelvis GrainIT, kan disse data leveres direkte til en brugerflade eller til Excel, hvor man så kan se og forarbejde resultaterne. Eller de vil kunne leveres til SEGES Lager via Farmtracking/Markonline værktøjer.

Bedre vil det dog være, hvis der er egentlig udbyttmåling på mejetærskeren, så der kan dannes udbyttekort og vises variationer på hver enkelt mark. Således kan landmanden også selv afprøve, om en given handling har skabt den ønskede værdi, f.eks. ved at undlade at gøre et tiltag et sted på marken, og så ved høst registrere udbytteforskellen.

Med kun en vægt til rådighed fås viden om udbytteforskelle indenfor den enkelte mark ikke så nøjagtig, hvilket taler for, at en egentlig udbytteregistrering på mejetærskeren er at foretrække, når der er tale om afgrøder, som høstes med mejetærsker. For grovfoder findes der også forskellige udbyttemålere, der med en NIR-sensor kan bestemme mængder, men også kvalitet. Der er igennem en årrække arbejdet med at få data registeret i landbrugets egen managementplatform til marker (MarkOnline), hvilket de fleste systemer kan gøre. Der er også mulighed for flowmålere på finsnitere, som estimerer et udbytte eller vejeceller på de frakørselsvogne, som anvendes, så udbyttet fra den enkelte mark kan registreres.

Der er meget forskel på kvaliteten af udbyttedata, og om der også er andre kvalitetsparametre, som måles. Derudover skal man være opmærksom på, at der i Markonline registreres på markniveau, mens der i andre systemer ofte er mulighed for at se mere præcise data, hvilket indbefatter variation på marken, anvendt tidsforbrug med mere.

Andre væsentlige datakilder er Ø90, hvor omkostninger til indkøb, udsæd, gødning, pesticider m.m. kan tilgås. Her vil man kunne se mængder og priser på brugsvarerne til planteavl, og vil således kunne få overblik over, hvad det koster at udføre en bestemt handling. Der vil dog være behov for, at planteavleren selv vurderer de reelle omkostninger til f.eks. løn, vedligehold og afskrivninger ud fra egne forhold, og om en omkostning bør medtages i den samlede beregning eller er en såkaldt sunk cost (hvilket er en omkostning, der er påtaget, og der er ingen mulighed for at reducere den eller anvende på anden måde). Information om lagerstørrelser kan findes i SEGES Lager og kan bruges til at vurdere størrelser på restlagre af indkøb og avl. I SEGES Lager er det muligt ned på de enkelte typer af udsæd, gødning m.m. at se, om hele den indkøbte beholdning er brugt, eller om der stadig er noget på lager, så der er mulighed for en mere præcis og korrekt beskrivelse af ressourcer.

Oplysninger om markplaner og forventende omkostninger til handlinger i marken kan findes i MarkOnline. I Farmtracking kan allerede udførte opgaver genfindes, samt se de resterende planlagte, der er oprettet i MarkOnline. Farmtracking kan også give et historisk overblik over handlinger med en afgrøde eller i en mark og kan derfor give mere viden om de ressourcer, der normalt anvendes på den konkrete ejendom til dyrkning af den afgrøde, som man ønsker at kende nuværende og fremtidig fremstillingspris for.

Handel med grovfoder

En objektiv prissætning skal være baseret på de forhold, der gælder ved de konkrete omstændigheder. Der findes data på forskellige niveauer. Det er dog ikke muligt kun at anvende observerede data uden at fortage visse antagelser. Da objektive priser er bygget op omkring, hvad marken alternativt vil kunne indbringe ved en kornafgrøde, så kræver det nogle data, der ikke findes. Modsat udbyttet i grovfodermarken, som kan observeres, så kan vi ikke måle det udbytte, marken ville have givet, hvis der havde været dyrket en alternativ afgrøde. Men et alternativ kan findes ved at bruge de informationskilder, der er tilgængelige, hvilket er listet herunder:

Viden om udbytte og omkostningsniveauer

- Farmtal Online
- Driftsgrensopgørelser/Business Check
- Udbyttemåler på høstmaskiner

Priser på alternativafgrøde

- Prisprognoser (f.eks. budgetpriser fra SEGES)
- Opnåede salgspriser fra DST, der bygger på faktisk fakturerede priser
- Regnskabsopgørelser/historiske priser

Farmtal Online opdateres løbende med de bedst tilgængelige forudsætninger for udbytter og omkostninger i dansk landbrug. Det betragtes som gode data, der kan give et rigtigt godt udgangspunkt til at

finde en pris på grovfoder. Mange analyser af omkostnings- og udbytteneviser dog, at der er stor spredning fra bedrift til bedrift, hvilket kan ses i de årlige opgørelser i Business Check (Udgives af SEGES Innovation, indenfor hoveddriftsgrene i Danmark).

Business Check er en opsamling af opgørelser af omkostninger til at producere f.eks. grovfoder (pr. FEN), mælk (pr. kg EKM), grisekød (pr. kg kød) osv. Dermed kan hver landmand få opgjort økonomien i de forskellige produkter. Denne viden kan anvendes i forudsætningerne til at finde en grovfoederpris. En landmand vil her kunne se, hvilke udbytter og omkostningsniveauer, der har været de seneste år og anvende det. Skal der derfor findes en pris i et område, hvor der har været dyrket grovfoder af en af partnerne i en handel, så har den en konkret viden om udbytteneviser. Det samme gælder for alternativafrøden. Her vil historiske udbytter kunne give et godt billede af, hvad der kan forventes, som så med fordel kan anvendes. Hvis der dyrkes på jorder, hvor der er andre karakteristika, end de velkendte, vil Farmtalonline kunne give et godt bud.

Et sidste alternativ til at fastlægge et udbytte er udbyttmåling, dette er der flere maskinstationer, der tilbyder. Dog skal man være enige om, hvordan disse data anvendes, da kalibrering kan være en udfordring. Her kan der være behov for at få en uvildig fodringsrådgiver til at give et upartisk bud på et udbytte på det handlede grovfoder.

Når prisen på grovfoder skal sættes, er det vigtigt at være opmærksom på, hvornår denne pris gælder. Er det for kommende høst, for en handel i dag med nuværende priser, eller skal det være en pris baseret på opgjorte sektorpriser, som for eksempel kan findes på Danmarks Statistik?

Ses der frem i tiden, så kan man anvende prisprognoser, som findes hos mange forskellige udbydere. Prisprognoser giver en pris, men er udfordret af, at det kan ændre sig hele tiden, så de er meget afhængige af, hvilken dag informationen søges, og om man ser ind i en stabil eller en usikker periode. Vælger man at anvende en dagspris, ofte oplyst af en foderstofforhandler, eller en pris, som en anden landmand vil give for produktet, så er den også afhængig af det nuværende marked på dagen. Hvilken pris, der skal anvendes, afhænger af, hvem der skal tage risikoen, og om der ønskes at afdække en pris for forhånd. Dette er op til en konkret forhandling mellem parterne, og der kan ikke siges, hvad det rigtige er.

Det er også muligt at tage en historisk pris og aftale, at prisen for grovfoder produceret i 2022 er den gennemsnitlige pris for danske landmænd, eller hvad sælger har solgt alternativafrøden for, såfremt at han udover grovfoder også dyrker alternativafrøden på andre marker. Hvis der ikke anvendes regnskabspriser, så kan der findes priser på Danmarks Statistik. Deres kvalitet er høj, da de for priser på landbrugsprodukter får data direkte fra grovfoderselskaberne, som er forpligtet til ved lov at levere data på handlede priser. Ulempen ved historiske priser er, at de ikke inddrager de seneste konjunkturændringer, og prisen kan se væsentlig anderledes ud fremadrettet end bagudrettet.

Mælkeproduktion

Fremtidig fremstillingspris for mælk

Foderomkostninger

Indkøb af foder udgør en væsentlig økonomisk post for animalske bedrifter, idet omkring halvdelen af foderomkostningerne i mælkeproduktionen udgøres af indkøbt foder. Forudsigtelse af fremtidige indkøb i mængde og pris er derfor relevant for styring af likviditeten, og om der er likviditet til at fortage investeringer. Her vil prisforventninger og fodereffektivitet være afgørende for landmandens muligheder for at agere fremadrettet.

Landmanden har en række data tilgængelig som kan være med til at kvalificere viden om netop fremtidig produktion og foderinput.

1. Produktionsdata og ydelseskontrolldata fra DMS
2. Prognose fra DMS
3. Foderbudget udarbejdet i DMS
4. Allerede indgåede foderaftaler og foderkontrakter
5. Prisprognoser på mælk og fodermidler
6. Regnskabsdata fra Ø90

Der er lovkrav om, at alle kvæg skal være registreret i Danmark, så besætningens størrelse er altid kendt og opdateret. Stort set alle mælkeproducenter anvender DMS, der er et managementprogram til kvægproducenter, hvor der er adgang til data om leveret mælk, og som udregner en del nøgletal om produktionen. Da der er mange lovkrav til kvægdata, så er data af en særdeles god kvalitet. Det samme kan siges om data fra mejerierne, som overfører deres data til DMS. Samme data som de afregner mælkeproducenten efter. Samtidig måles ydelsen fra de enkelte køer i Ydelseskontrollen, og disse data bruges til mange opgørelser og danner også baggrund for en fremtidig mælkeprognose. Omkring 92% af de mælkeleverende bedrifter er med i ydelseskontrollen, og derved kan der laves gode prognoser på mælkeproduktionen på langt flertallet af danske kvægbedrifter. Informationer om dyrenes reproduktion, både hvad angår drægtighed og brug af fx kønssorteret sæd indgår også, hvilket også bidrager til en høj sikkerhed i fremskrivningen af mælkeproduktionen og salget af dyr til levebrug og slagtning.

Foderbudget kan udregnes på månedsniveau, og detaljeret for de enkelte dyregrupper, baseret på prognosen i DMS og dermed på det antal dyr og den produktion som forventes. Ikke alle bedrifter udarbejder et foderbudget, og det skyldes, at kvaliteten afhænger af, hvor præcis man er i at anvende de enkelte fodermidler, som er på ejendommen og af, om man er grundig i sin fremskrivning af den forventede produktion. Der er ingen garanti for, at det er afstemt med den faktiske fodring, og er det ikke tilfældet, vælger man normalt ikke at udarbejde et foderbudget, da det så ikke har ret stor værdi.

Indkøbspriserne har stor betydning for økonomien, og når der ses ind i fremtiden, vil det være en af de største usikkerheder, da afdækningen af fremtidige priser og mængder ikke altid er foretaget. Ofte vil der dog være en del fodermidler, der er afdækket, især på kort sigt. Disse mængder og priser er derfor vigtige datakilder, men de er ikke altid nemt tilgængelige. Leverandørerne har typisk en hjemmeside, hvor der kan logges ind, og her findes de kontrakter, der er indgået. Udfordringen kan imidlertid være, at der kan være aftaler med mange firmaer, så det kan være svært at få et overblik. Dertil er det vigtigt at se på kontraktperioden, da den afgør, hvornår foder kan leveres, og hvor meget der leveres. Disse data kan give et rigtigt godt overblik over den fremtidige økonomi, men der findes i dag desværre ikke et centralt sted at lagre denne information, så både landmand og rådgiver kun skal tilgå den ét sted.

For den del af foderforbruget, der ikke er afdækket, skal det antages, hvilken pris der forventes, og her kan man se på forskellige prisprognoser. De vil ofte være på et overordnet niveau og på de mest almindelige fodermidler, hvilket kan passe i mere eller mindre grad til de fodermidler, der er behov for at prissætte. Prisudviklingen kan anvendes til at give et bedste bud, men der vil også være et behov for et individuelt skøn, hvor tilgængelige data vægtes sammen med landmandens egne fornemmelser.

Indkøbte fodermidler kan anvendes til at estimere forbrug pr. produceret enhed, hvilket vil gøre det muligt at regne fremad i en prognose. Der er flere datakilder, som kan beskrive dette såsom det kontrede indkøb, foderopgørelser over en given periode og foderkontroller.

Foderkontroller fra DMS har den svaghed, at der ofte er punktmålinger, og den kan også være opgjort for blot en delmængde af dyrene, typisk malkekøerne og derved ikke afspejle hele bedriftens daglige forbrug. Derved bliver det usikkert at afstemme fremtidigt forventet forbrug herudfra.

I DMS foderopgørelser er der ikke et krav om, at det skal hænge sammen med de leveringer af foder, landmanden får. Dog kan landmanden eller rådgiveren vælge at hente indkøb fra Ø90 ind i DMS og der afstemme indkøbet med forbruget og lagerstatus, og derved få et meget korrekt billede. De steder, hvor kvaliteten af rådgivningen er i højsædet, er der en stor sammenhæng mellem DMS og regnskabet, det er typisk i de besætninger, som er tilmeldt rådgivningskonceptet Kvægnøglen.

Det er derfor vigtigt at se på en periodeopgørelse, da data her ofte er afstemte med lager, hvilket der er i regnskabet. Det vil for de fleste landmænd være baseret på data leveret fra foderstoffirmaerne med data på hvert enkelt indkøb med mængde og pris. Disse data vil ofte være af høj kvalitet. Den samlede pris er af stor betydning, så her vil landmanden reagere, hvis det ikke passer med det aftalte, mens mængde er en supplerende oplysning, hvor det i enkelte tilfælde kan være opgivet i forskellige enheder. F.eks. kan sække være opgivet i enten antal, paller, eller kg, og disse enheder kan skifte mellem leveringer. Overordnet set er data dog stadig af høj kvalitet. Samtidig er der også angivet leveringsdag, og ikke kun betalingsdag, som ellers kan være en udfordring med regnskabsdata.

Kapacitets- og kapitalomkostninger

I planteavlsøkonomi er det meget normalt at tage den væsentlig del af kapacitetsomkostningerne med, når der drøftes dækningsbidrag, hvilket betegnes DB2. Dette er dækningsbidrag efter arbejds- og maskinomkostninger. I den animalske produktion er der ofte ikke kapacitetsomkostninger med, når der drøftes omkostninger, her ses normalt kun til og med dækningsbidraget. Visse af omkostningerne, der karakteriseres som kapacitetsomkostninger, er dog også afhængige af produktionens størrelse og er bestemt ikke et fast beløb. Der er omkostningsarter, hvor prisen har stor betydning, og hvor det er muligt at justere på anvendelsen. Det drejer sig for eksempel om el, diesel og renter. De har med den nuværende energi- og inflationskrise en væsentlig betydning for bedrifternes økonomi, og de er dermed vigtige i landmændenes beslutningsprocesser.

For kapacitetsomkostninger såsom el og brændstof er det vigtigt at kende til aktuelt forbrug for hele virksomheden, og de data kan findes i landmændenes regnskaber, hvor der både er en mængde og en pris. Datakvaliteten er høj for el og diesel, da der i landbruget er afgiftsfritagelse, selvom landmanden i første omgang skal betale for forbruget inklusiv afgifter. Dermed skal der være en nøjagtig opgørelse, for at kunne få refunderet afgifterne, og det betyder, at kvaliteten er høj. Informationerne om renter er ligeledes gode, da finansieringsinstitutterne holder skarpt øje med solvens på bedrifterne, så der er det også nødvendigt for landmanden, at der er styr på, hvor meget af lånet, der er udestående, samt de betalte renter. Samlet set betyder det, at der er gode data tilgængelig til at se på den fremtidige økonomi ud fra prisprognoser og fremtidige kontrakter. Ofte vil der også i budgetter være specificeret en mængde på disse poster, hvilket også kan anvendes i en prognose, hvor der arbejdes med alternativer.

Det er også vigtigt at se på udgiftsposterne i forhold til den anvendelse de har, hvilket kan give klarhed over, hvor meget af el-omkostningerne, der faktisk vedrører for eksempel mælkeproduktion, og hvad der tilhører markdriften. En del landmænd udarbejder en driftsgrensfordeling, hvor de fordeler omkostninger til de driftsgrene, de har, hvilket eksempelvis vil være mælk, slagtedy, grovfoder og salgsafgrøder. Her fordeler de ikke mængder, men kun total økonomisk værdi. Til gengæld gør de det på et meget specialiseret niveau, således at de fordeler el og dieselomkostninger til hver driftsgren. Dermed bliver det muligt at vurdere de individuelle driftsgrene, deres lønsomhed og hvilket forbrug de har, og dermed også muligheden for at arbejde med en prognose, der kan kvalificere den fremtidige forventning. Datakilden er her afhængig af kvaliteten af den fordeling, landmanden har lavet, og det kan være meget svingende, men der bliver gjort et stort arbejde for hele tiden af forbedre data. En anden udfordring er, at fordelingen kun gøres på historiske data, hvilken kan være relativt langt tilbage i tiden, og dermed gøres det ikke på et budget. Det er dog muligt at kombinere en ældre fordeling af omkostningsposter med for eksempel nyeste budget, således at der kan simuleres på effekten af et tiltag med nyeste viden.

Slagtekalveproduktion

Optimal slagtealder

Optimal slagtealder kan kvalificeres ud fra en del parametre, hvor der dels anvendes data fra besætningen sammen med forsøgsdata om tilvækst og fodereffektivitet. Landmanden kender den gennemsnitlige tilvækst og måske også fodereffektiviteten, men når der skal justeres på dette for at optimere, er der behov for at anvende nogle biologiske modeller, der er tilpasset besætningseffektiviteten. En beregner vil ikke arbejde i forskellige scenarier, men i stedet opsætte et samlet resultat af variable omkostninger for hver dag. Det giver et antal dage på bedriften, og dermed kan der også udregnes, hvor mange kalve, der kan produceres pr. år, hvilket er med til at finde optimal slagtealder. Der er altså behov for et simuleringsværktøj, der bygger på en del data.

Databehov:

- Tilvækstkurver baseret på viden fra forsøg
- Besætningsdata på:
 - o Indgangsalder og vægt
 - o Afgangsalder og vægt
 - o Staldareal
 - o Foderpriser
 - o Dødelighed
- Priser, der er givne for landmanden
 - o Salgspriser af kød
 - o Priser for kalve
 - o Slagtepræmie

Danmark har krav til registrering af kvægomsætninger, så vi kender til alle kalve, der aktuelt er og har været på en bedrift. Mange producenter bruger DMS, der er et managementprogram til kvægproducenter, hvor der er en integration, der sikrer adgang til slagtedata og mange nøgletal om produktionen. Da der er mange krav til kvægdata fra det offentlige, så er data også af en god kvalitet. Det samme kan siges om data fra slagting og indgangsvægt. De sidstnævnte data bruges til afregninger, og er dermed til stede for alle dyr i de fleste besætninger, og det er nødvendigt at de er opdaterede og troværdige, for at de kan bruges til beregninger. Derfor er indgangsvægt og afgangsvægt normalt kendt, ligesom dyrenes alder ved indgang og afgang kendes.

Der er ikke mange data på fremtidige prisforhold, hvilket er vigtigt, da et evt. værktøj vil kræve en prognose på en fremtidig afregningspris. Dermed skal fremtidige priser findes, og da produktionstiden på en slagtekalv er alt mellem 7 og 11 måneder, så er det en fremtidsprognose med betydelig usikkerhed. Nogle omkostninger vil være kendte, men ikke alle, da det ikke er sikkert, at det er muligt at afdekke foder så lang tid ud i fremtiden. For slagtepriser vil det være muligt at kende prisen, når man nærmer sig slagtetidspunktet, da den bliver sat en uge i forvejen. Det bliver altså nødvendigt at arbejde med nogle forventninger, som enten kan være landmanden egne eller de forventninger, der er i markedet.

Tilvækstkurver og foderforbrug er der lavet forsøg med på Aarhus universitet, som giver den information, der er brug for til dette værktøj. Kvaliteten vurderes til at være høj, men udfordringen er at tilpasse tilvæksten for foderforbruget til den enkelte kalveproducent. Her skal der ses på forskellige løsninger, men da der findes gode data på indgangs- og udgangsvægt, så er det et område, hvor der er potentiale.

For den enkelte kalveproducent, så vil der være muligt at gå ind managementprogrammet DMS og finde de effektivitetsparametre der er nødvendige til værktøjet. En del parametre vil dog være kendte,

og producenterne kan dem på rygraden, da det er parametre, der bliver drøftet og benchmarket løbende mellem producenter og rådgivere. Prisniveauer vil producenten kende fra seneste handler og de kontrakter, der er indgået. Derudover vil man kunne skæve til markedsforventer fra private firmaer og prognoser fra SEGES, hvad angår forventninger til afregningspriser.

Griseproduktion

Sanering af sygdomme

Følgende data er nødvendig for at kunne regne på effekten af at sanere en besætning.

- Besætningens sundstatus før og efter en sanering. Dette har de fleste so-besætninger allerede og fremadrettet har alle besætninger som minimum PRRS-status. Data er tilgængelige via SPF-sundhedskontrollen
- GIS kort (fra eksempelvis Landbrug & Fødevarer) kan bruges til at vurdere, om de fjernede sygdomme kan holdes ude efter en sanering. Kortene har en god validitet og kan simulere, hvad den årlige reinfektionsrisiko er, hvis en nabobesætning får sygdom. Såfremt der ikke anvendes et GIS kort, så kan afstand til nabogrisebesætninger anvendes. Områdesanering kan i øvrigt være en god idé for at mindske reinfektionsrisikoen.
- Saneringsplan baseret på enten en total- eller delsanering. Her evalueres også planens effekt på, hvor mange ugers produktion, der tabes. Totalsanering har en succesrate på 100 %, mens delsaneringer mod forskellige sygdomme har forskellige succesrater.
- DB-kalkuler for den periode, hvor staldene står tomme. Kan beregnes, når prognoser for salgspriserne, foderpriser og effektivitet kendes. Der findes forskellige udbydere af prisprognoser, som kan anvendes. De vil aldrig kunne ramme udviklingen helt korrekt, men det kan være bedste mulighed for at kunne regne en DB-kalkule.
- Gevinsten ved at blive fri for sygdomme. Der findes kun gennemsnitbetragtninger, og den reelle effekt kan være højere eller lavere i besætningen. Soholdere bør altid undersøge, hvor meget de kan få i sundhedstillæg ved ændret status, samt opgøre egen effektivitetsgevinst. Slagtegriseproducenterne må forholde sig til, at sundere grise normalt øger smågriseindkøbsprisen. Til gengæld forventes det, at de har en større performance som sygdomsfri end med sygdomme.
- Opgørelse af besætningens vaccineforbrug per enhed før sanering og den omkostning, som kan fjernes efter en succesfuld sanering. Nogle vacciner er måske betalt af smågriseproducenten, og dermed ikke er en gevinst for slagtegriseproducenten, hvis de bortfalder, da smågriseprisen er lavere ved vaccinerede smågrise, end ved sygdomsfri smågrise.
- Beregning af omkostninger ved en eventuel udskiftning af søer, før de er fuldt afskrevet.
- Tab ved egen polteproduktion før sanering. Omkostninger ved egen polteproduktion er oftest skjult ved, at so-besætningerne med egen polteproduktion får billigere polte, men omvendt koster det noget i lavere produktivitet i so-holdet. Inklusiv ufødte polte i drægtige søer er det ca. 11-12 måneders egenproduktion af polte som går tabt, hvis de ikke har en god nok sundhedsstatus til besætningens forventede nye status. Der kan bruges en formel som værdisætter dette skjulte tab, men kvaliteten af den kan ikke valideres.
- Hvis besætningen har egen kerne af L og Y søer (fra 5-10 % af årssøerne) til egne avlsdyr, bør udskiftningen af denne med nye avlsdyr også medregnes.
- Beregning af produktivitetsforbedringen ved ny sundhedsstatus, samt ændrede købs- og salgspriser for smågrise. Der findes en vejledning i, hvad sygdomme koster i gennemsnit, og fordelingsnøgle ved køb/salg, men validiteten kan ikke vurderes.
- Hvis man som slagtegriseproducent køber grise ind med højere sundhedsstatus efter en sanering, må det forventes, at smågrisene bliver dyrere i indkøb.
- Modregning af sparede kapacitetsomkostninger ved totalsanering bør indgå, hvis de kendes detaljeret nok for besætningen.

Køb eller salg af smågrise

De tre vigtigste datakilder til en beregning af om en griseproducent skal opfede et hold slagtegrise eller videresælge er: noteringen om 13 uger, indkøbspris på grisene og foderprisen. Det er ikke en nem opgave at sætte/gætte slagtegrisenoteringen 13 uger frem, og der er ikke meget data, der kan understøtte beslutningen. En alternativ metode er at vurdere, hvad noteringen skal være for at beholde et hold smågrise. Prisen for at købe smågrise er kendt på købstidspunktet, mens den alternative mulighed for at sælge smågrisene ligeledes er kendt via ugentlige noteringer. Besætningens foderpris kan være afhængig af, om situationen holdes uændret, eller være en genberegning ud fra en alternativ salgpris.

Data til beregning af dækningsbidrag

- Notering om 13 uger
- Aktuel pris på smågrise
- Mulig videresalgsværdi af smågrise
- Foderpris ud fra værdisætning ved salg
- Vægt på indkøbte smågrise
-
- Daglig tilvækst
- Mulig maksimal opholdstid for grisene (normal og med ekstra tid ved videresalg)
- Besætningens nuværende realiserede slagtevægt, og alternativ vægt ved længere opholdstid ved salg af nogle af smågrisene, eller hvis der springes et holdt over.
- FESv/kg tilvækst

Kapacitetsomkostninger, som skal vurderes ud fra, hvor stor en andel, der kan spares.

- Lønomsomkostninger per produceret gris, og omkostningens reversibilitet
- Energi og varmekonsum og omkostningernes reversibilitet
- Skjulte DB-bidrag eller fradrag
 - o Gødningsværdi
 - o Foder, der ikke er forbrugt og som kan sælges

Datavaliditet

Afregningspriser: Afregningsprisen er i denne beregning den vigtigste ukendte faktor. Der lægges prognoser for afregningspriser af SEGES, men oftest er det ikke præcist nok for producenten. Producenterne bruger ofte notering her og nu og udregner, hvor meget noteringen så skal ændre sig i forhold til den beslutning, de træffer. Altså om de tror det er realistisk, at afregningen ændrer sig mere eller mindre end den beregnede skæringspris. Herudfra beslutter de så, hvad de vil gøre. SEGES kan hjælpe med historiske analyser, som viser sandsynligheden for prisforskel mellem 2 noteringer med 13 ugers mellemrum, dvs. hjælpe med en sandsynlighedsberegning for, om smågrise skal beholdes eller ej.

Foderpriser: Nogle gange kan de foderpriser, som landmanden har købt til sidst, bruges, mens andre gange skal den genberegnes med nye input. Genberegning skal ske, hvis færdigfoder ikke er afdækket for hele foderterminen, eller hvis producenten er hjemmeblander, og det indkøbte korn til grisene, kan sælges til en ny markedspris, eller hvis hele foderbehovet ved normalt produktionsomfang ikke er afdækket endnu.

Smågrisepriser: Det er ikke intern overførselspris eller købspris i en grisering, som skal bruges, men de priser som smågrisene kan handles til (realisationsprincippet). Denne markedsinformation kan overvåges via markedsnoteringer på smågrise på www.svineproduktion.dk hjemmeside. Den endelige smågrisepris kan indhentes hos en smågriseomsætter.

Besætningens slagtevægt: Besætningens opnåede slagtevægt i forrige periode kan bruges, men er ikke nødvendigvis valid at bruge fremadrettet. Som beskrevet i notatet "Landmændenes ønsker til beslutningsgrundlag, og En faglig beskrivelse af det optimale beslutningsgrundlag", kan en mindre produktion betyde, at besætningen kan øge afgangsvægt i en periode, fordi staldudnyttelsen falder. Der er værktøjer, som kan beregne, hvad slagtevægt alternativt kan stige til, hvis opholdstiden ændres for et hold slagtegrise.

Almindelige besætningsdata på egne øvrige stykomkostninger kan beregnes og anvendes.

Værdisætning gødningsværdi: Hvis producenten har egen jord og gylleaftaler, så vil det oftest være sådan, at producenten må overholde sine gylleaftaler. Herved bliver tabt gødningsproduktion et indirekte tab i eget markbrug.

Der er behov for data om gødningsværdi pr. FEsv som udregnes med priser for kunstgødningsækvivalenter. Da FEsv forbrug per produceret enhed kendes, så kan gødningsværdien indregnes pr. produceret enhed. Fra husdyrgødningsværdi skal fratrækkes eventuel udbringningsomkostning på mark.

Løn og energi pr. gris: Hvis der ikke sættes smågrise ind, kan der foretages en vurdering af, hvor meget løn og energi, som normalt betragtes som kapacitetsomkostninger, der reelt kan spares ved ikke at sætte grise ind.